

Koninklijke Heijmans N.V.

Biodiversiteit & Ecosystemen in relatie tot Heijmans

Visie en Beleid

2025

Inhoudsopgave.

1. Inleiding	➤
2. Beleid	➤
3. Doelen	➤
4. Maatregelen	➤
5. Biodiversiteit, ecosystemen, strategie en het Heijmans businessmodel	➤
6. Impact-, afhankelijkheid-, risico's- en kansanalyse	➤
7. Verwachte financiële effecten van materiële biodiversiteit en ecosysteemgerelateerde effecten, risico's en kansen	➤
8. Verklarende woordenlijst van termen en afkortingen	➤

1. Inleiding

We zijn als bedrijfsleven, en zeker ook als bouwsector, aanbeland op een cruciaal moment in de transitie naar natuurpositief ondernemen. De bouwsector is de afgelopen eeuw een belangrijke motor geweest van innovatie en economische groei, die heeft bijgedragen aan een hogere levensstandaard, betere huisvesting, hoogwaardige infrastructuur en de transitie naar een duurzamere energievoorziening. Tegelijkertijd heeft deze groei ook achteruitgang van de biodiversiteit wereldwijd veroorzaakt. De maatschappij, en ook Heijmans, is zich in toenemende mate bewust van het verlies aan biodiversiteit en van de risico's die verdere achteruitgang met zich meebrengt voor samenleving, economie en bedrijfsleven.

De duurzaamheidsstrategie van Heijmans rust daarom op drie pijlers: Klimaat, Water en Biodiversiteit. Biodiversiteit beschouwen we als een integraal en essentieel onderdeel van onze duurzaamheidsstrategie. Een gezonde natuur en biodiversiteit is een randvoorwaarde voor economische activiteit en daarmee ook voor onze continuïteit als onderneming. Daarnaast speelt biodiversiteit, in samenhang met klimaat en water, een cruciale rol in het verbeteren van de leefomgeving – met als ambitie deze beter achter te laten dan wij haar aantreffen. Iets wat Heijmans als bold statement heeft geformuleerd in zijn visie 'Samen naar 2030' zoals opgesteld in mei 2024.

Daarnaast erkennen we dat binnen onze projecten, werkzaamheden, materiaalkeuzes, waardeketens en andere bedrijfsactiviteiten nog onvoldoende structureel rekening wordt gehouden met onze impact op biodiversiteit en ecosystemen. Ook zijn onze afhankelijkheden en de bijbehorende risico's nog niet volledig in kaart gebracht. Ook benutten we nog niet alle kansen om een netto positieve impact te leveren aan biodiversiteit, ecosystemen en onze natuurlijke omgeving.

Om onze impact op de biodiversiteit te verminderen, afhankelijkheid in kaart te brengen, risico's te vermijden en kansen te benutten, ontwikkelt Heijmans beleid dat onze strategie en businessmodel in lijn brengt met relevante lokale, nationale en internationale doelstellingen. Hieronder vallen onder meer de doelstellingen van het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework en de recent aangenomen EU Nature Restoration Law.

Heijmans ontwikkelt en actualiseert zijn beleid continu, op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten in impact, afhankelijkheden, risico's en kansen op het gebied van biodiversiteit, ecosystemen en de natuurlijke omgeving. Ons uiteindelijke doel is een natuurpositieve onderneming te worden die de omgeving aantoonbaar in betere staat achterlaat dan zij haar aantreft.

2. Beleid

2.1 Doel van het beleid

Heijmans heeft in samenspraak met afgevaardigden van de verschillende divisies in 2024 een overkoepelend beleidsstuk vastgesteld. Dit overkoepelende beleid betreft de diverse thema's die raken aan biodiversiteit. Onderwerpen zoals biodiversiteit, ecosystemen, natuur, ecosysteemdiensten, nature-based solutions, natuur als oplossing, soortenrijkdom, ecologie en andere gerelateerde onderwerpen vallen onder dit beleid. Om het beleid helder en hanteerbaar te houden, spreekt Heijmans enkel van een biodiversiteitsbeleid.

Het doel van het beleid is om de kaders te geven waarbinnen Heijmans biodiversiteit kan versterken, natuur als oplossing in kan zetten en natuur meetbaar kan maken, zowel in onze projecten als in gehele waardeketen.

2.2 Visie op hoofdlijnen

Om het beleid richting te geven is er een biodiversiteitsvisie ontwikkeld die zich richt op de interactie tussen Heijmans en de natuur. Deze interactie is tweeledig. Aan de ene kant heeft Heijmans als bedrijf impact op biodiversiteit, zowel in zijn werkzaamheden als in onze waardeketen. Aan de andere kant is Heijmans afhankelijk van wat de natuur ons levert in de vorm van ecosysteemdiensten, waar wij op steunen tijdens onze werkzaamheden en in onze waardeketen. Onze visie is daarom eveneens tweeledig opgebouwd.

Aan de ene kant willen wij de biodiversiteit versterken: we verminderen onze impact op biodiversiteit in onze werkzaamheden en waardeketen en streven waar mogelijk naar een natuurpositieve bijdrage. Aan de andere kant zetten wij natuur als oplossing in: we maken op een verantwoorde manier gebruik van de diensten die natuur ons levert, versterken deze diensten waar mogelijk en zetten ze zoveel mogelijk in als oplossing voor de uitdagingen in ons werk.

De interactie 'Biodiversiteit Versterken' is opgesplitst in vier impactfactoren, oftewel de knoppen waar wij aan kunnen draaien om invloed uit te oefenen op biodiversiteit. Deze impactfactoren zijn: Ruimte voor Natuur, Soortenrijkdom, Omgevingscondities en Natuur als grondstof. De interactie 'Natuur als Oplossing' is opgesplitst in vier soorten diensten waar we gebruik van maken of kunnen maken als oplossing voor uitdagingen in ons werk. Deze vier diensten zijn: Inspiratie, Weerbaarheid, Gezondheid en Productie. De visie zorgt voor een eenvoudige en gemeenschappelijke taal binnen het hele bedrijf, die tegelijkertijd aansluit bij de meest recent wetenschappelijke inzichten, relevante rapportage-eisen en bij internationale biodiversiteitsdoelstellingen. Dit geeft de mogelijkheid dat iedere bedrijfsstroom, cluster of afdeling eigen accenten en prioriteiten kan bepalen, zonder af te doen aan de inhoudelijke onderbouwing.

Figuur 1: Biodiversiteitsstrategie Win-Win

2.3 Biodiversiteit versterken

We versterken de biodiversiteit door te sturen op vier impactfactoren. Deze impactfactoren zijn Heijmans specifiek, en sluiten goed aan bij ons businessmodel en bijbehorende strategie. Wij zien deze impactfactoren als de knoppen waar wij als Heijmans aan kunnen draaien om onze impact zoveel mogelijk te beperken en waar mogelijk een positieve impact te hebben op biodiversiteit en ecosystemen. Het gaat om de volgende vier Impactfactoren:

1. Ruimte voor Natuur
2. Soortenrijkdom
3. Omgevingscondities
4. Natuur als grondstof

Deze vier impactfactoren zijn gecreëerd met het oog op de toekomst, en zijn dus zowel relevant voor onze werkzaamheden als de hele waardeketen van Heijmans. Zo worden de vier impactfactoren ook omschreven in de onderstaande beschrijvingen. Vooralsnog wordt de visie alleen uitgevoerd binnen onze directe operaties. Dit is later ook te zien in de scope voor de doelstellingen in paragraaf 3.5, die zich momenteel alleen richten op onze directe operaties. Omdat Heijmans zijn directe operaties alleen in Nederland uitvoert beperkt deze visie zich vooralsnog geografisch gezien alleen op Nederland.

Figuur 2: De vier impactfactoren om biodiversiteit te versterken

In de volgende alinea's wordt dieper ingegaan op de kadering, context en impact van Heijmans gerelateerd aan deze pijlers.

2.3.1 Ruimte voor Natuur

Kadering

Hoeveel ruimte is er beschikbaar voor natuur? We hebben het daarbij niet specifiek over natuurgebieden, maar juist over gebieden waar ruimte wordt gemaakt voor natuur in combinatie met andere functies, zoals wonen, werken of infrastructuur. Naast de omvang gaat het ook over de en onderlinge verbondenheid van deze natuur.

Context

Ook zijn de bestaande natuurgebieden versnipperd en ontbreken de verbindingen die soorten nodig hebben om zich te kunnen verplaatsen. Door ook in de bebouwde omgeving en rondom infrastructuur overal ruimte voor natuur te maken, krijgt de natuur meer ruimte en kunnen gebieden weer met elkaar verbonden worden.

De Natuurbeschermingswet en de Natuurherstelwet beschermen niet alleen natuurgebieden, maar verplichten ook tot herstelmaatregelen buiten deze gebieden, inclusief het stedelijk gebied.

Impact Heijmans

In onze projecten en werkzaamheden in en grenzend aan de buitenruimte komen we in aanraking met bestaande natuur of kunnen we extra ruimte maken voor natuur. Zo dragen we bij aan de bescherming en versterking van biodiversiteit. Bij infrastructuur kunnen bermen en faunapassages zorgen voor verbinding tussen natuurgebieden. In woonomgevingen kan de hoeveelheid bestrating beperkt worden en kunnen groene gevels en daken extra ruimte creëren voor natuur.

Ruimtegebruik gaat verder dan alleen de eigen projecten van Heijmans. Onze invloed op ruimte voor de natuur beperkt zich niet alleen tot onze eigen assets en projectlocaties (direct operations), maar strekt zich ook uit tot onze upstream- en downstream waardeketen, waar grondstoffen worden gewonnen of onze producten worden gebruikt. Hier gebruikt Heijmans dus de natuur als grondstof, zoals verder wordt toegelicht in paragraaf 2.3.4 'Natuur als Grondstof'.

2.3.2 Soortenrijkdom

Kadering

Soortenrijkdom gaat over de variatie aan soorten en ecosystemen in een gebied. In het algemeen brengt een grotere variatie aan soorten en ecosystemen de natuur meer in balans. Daarbij ligt de nadruk op inheemse soorten. Dit zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen. Daartegenover staan invasieve exoten, deze komen van nature niet in Nederland voor, hebben een grote verspreidingskracht en verdringen de inheemse soorten. Hierdoor zijn ze een gevaar voor de soortenrijkdom.

Context

Zowel bij inrichting en beheer kan de soortenrijkdom in een gebied versterkt worden. Dit realiseren we door een diversiteit aan abiotische omstandigheden, vegetaties en ruimte voor water. Denk aan variatie in bodemgesteldheid, bomen, struiken, kruidenrijke graslanden en waterpartijen. Door ecologisch beheer wordt rekening gehouden met de aanwezige soorten, waardoor een grotere variatie aan biotopen en ecosystemen ontstaat.

Het is wettelijk verplicht om verspreiding van invasieve exoten te voorkomen en deze actief te bestrijden. De Natuurbeschermingswet (Nb-wet) beschermt een groot aantal soorten. De Europese Natuurherstelverordening (2024) zet aanvullend in op specifieke bescherming en herstel van bestuivende insecten (bijen, vlinders) vanwege hun grote ecologische en economische waarde onder meer voor onze voedselvoorziening. Heijmans houdt zich daarnaast tijdens zijn werkzaamheden aan de Europese vogel- en habitatrichtlijnen.

Impact Heijmans

Door natuurinclusief te ontwerpen, beheren en werken kan Heijmans direct bijdragen aan versterking van de soortenrijkdom op projectlocaties en eigen (kantoor)locaties. Bij beheer en grondverzet lopen wij het risico actief bij te dragen aan verspreiding van de aanwezige invasieve exoten. Door zorgvuldig te werken voorkomen we dit. Denk hierbij aan soorten als de Japanse Duizendknoop, Waternavel, Reuzenberenklauw of de Amerikaanse rivierkreeft.

Ook is het van belang om verschillende ecosystemen te creëren, dit verhoogt de diversiteit in een gebied en creëert de basis voor meer biotopen.

2.3.3 Omgevingscondities

Kadering

Goede omgevingscondities zoals een gezonde bodem, schoon water en luchtkwaliteit zijn de basis voor planten, dieren en mensen om te kunnen floreren. Vervuiling in bodem, water en lucht stapelt zich op in planten en dieren en verspreidt zich als gifstoffen in het gehele milieu en de voedselketen. Dit leidt tot schade aan de biodiversiteit.

Uitstoot van CO₂ ligt aan de basis van de huidige klimaatverandering. De snelle verandering van het klimaat leidt tot directe schade aan biodiversiteit wereldwijd. Ook draagt de bouwsector in zekere mate bij aan de stikstofuitstoot, die impact heeft op de biodiversiteit in Nederland.

Context

Door de stikstofemissies van verkeer, industrie en landbouw verkeert Nederland momenteel in een stikstofcrisis. Naast emissies in de lucht leiden ook toxische stoffen (zoals PFAS, neonicotinoïden, en glyfosaat) en microplastics in bodem en water tot grote schade aan de biodiversiteit. Plastic zwerfafval verweert tot micro- en nanoplastics die door de kleinste organismen opgenomen worden in onze voedselketen. Daarmee komt plastic uiteindelijk ook terecht in het menselijk lichaam.

Het is wettelijk vastgelegd dat Nederland in 2030 55% minder CO₂ zal uitstoten ten opzichte van 1990, met als doel om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Onder andere de Kaderrichtlijn Water (KRW) verplicht ons om vervuiling in het milieu te reduceren. Indien niet aan deze normen wordt voldaan, kunnen activiteiten vanaf 2027 niet langer worden vergund.

Impact Heijmans

Door werkzaamheden kunnen ongewenste stoffen in het milieu komen. Wij kunnen biodiversiteit beschermen en versterken door het gebruik van giftige stoffen te verminderen, emissies zoals stikstof en CO₂ te reduceren en verspreiding van vervuiling, zoals microplastics te voorkomen. Door inzet van slimme technieken en werkmethoden kunnen we daarnaast bijdragen aan het herstel van een schoner milieu. Heijmans werkt ook via de strategische pijlers Klimaat en Water eveneens aan reductie van CO₂-uitstoot en verbetering van de waterkwaliteit.

2.3.4 Natuur als grondstof

Kadering

Al onze grondstoffen (zoals hout, hennep, grind, metaal) zijn afkomstig uit de natuur. Bij het winnen van deze grondstoffen ontstaat een groot risico op verlies van biodiversiteit. We onderscheiden twee soorten grondstoffen. Als eerste de primaire grondstoffen (grondstoffen die direct uit de natuur worden gewonnen) zoals grind en metaal. Daarnaast onderscheiden we hernieuwbare grondstoffen (grondstoffen die op een natuurlijke manier weer aangroeien of aangevuld worden binnen een menselijke tijdschaal). Voorbeelden hiervan zijn hout en hennep. Door bij het winnen van hernieuwbare grondstoffen niet méér te nemen dan de aarde kan regenereren, is een duurzame productie mogelijk.

Context

De mensheid gebruikt meer grondstoffen dan de aarde kan leveren. Dit wordt gesymboliseerd middels 'Earth Overshoot Day'. Dit is de dag waarop de vraag van de mensheid naar natuurlijke hulpbronnen en diensten in een jaar groter is dan wat de aarde kan regenereren. Door toenemende consumptie van goederen is deze dag wereldwijd verschoven van 25 december in 1971 naar 24 juli in 2025. In Nederland viel deze datum in 2025 op 5 Mei.

Om verdere uitputting van natuurlijke hulpbronnen en biodiversiteit te voorkomen, zal het grondstoffengebruik moeten afnemen. In het Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 is vastgelegd dat het gebruik van primaire grondstoffen in Nederland tegen 2030 met 50% moet zijn gereduceerd.

Impact Heijmans

Voor de bouwwerkzaamheden heeft Heijmans een grote vraag naar grondstoffen. Door in te zetten op circulair ontwerp en het hergebruik van materialen kan deze vraag afnemen. Daarnaast kan gestuurd worden op een groter aandeel van hernieuwbare grondstoffen, evenals op de wijze waarop primaire en hernieuwbare grondstoffen worden gewonnen en geproduceerd.

Door in te zetten op natuurinclusieve, regeneratieve en duurzame exploitatie van natuurlijke hulpbronnen kan negatieve impact op biodiversiteit beperkt worden. Zo gebruikt Heijmans al jaren uitsluitend duurzaam geproduceerd hout. Hiermee wordt de impact van houtoogst op biodiversiteit aanzienlijk verminderd (paragraaf 2.12).

2.3.5 Onderbouwing pijlers

Als basis voor de ontwikkeling van de Heijmans impactfactoren zijn de vijf drukfactoren gebruikt die geïdentificeerd zijn door onder andere IPBES, WWF en andere organisaties als de hoofdoorzaken achter de huidige wereldwijde afname van biodiversiteit. Deze drukfactoren zijn:

1. Ecosystem use and use change
2. Climate change
3. Pollution
4. Resource exploitation
5. Invasives and other

Hoe de vier Heijmans biodiversiteitspijlars zich verhouden tot deze vijf wetenschappelijke drukfactoren is te zien in de onderstaande tabel. Hierbij is 'Ecosystem use and use change' geschaard onder 'Ruimte voor de Natuur', 'Invasives and other' geschaard onder 'Soortenrijkdom', valt 'Resource exploitation' onder 'Natuur als Grondstof' en 'Climate change' & 'Pollution' onder 'Schone Omgeving'.

Heijmans	IPBES	ESRS E4 AR 4	TNFD Main Drivers	SBTN Pressure category
Ruimte voor de natuur	Ecosystem use and use change	Land use change, freshwater-use change and sea use change	Land/freshwater/ocean-use change	Land use and land use change Freshwater ecosystem use and change Marine ecosystem use and change
Omgevingscondities	Climate change	Climate change	Climate Change	GHG emissions
	Pollution	Pollution	Pollution/Pollution Removal	Non-GHG air pollution
				Water Pollution
				Soil Pollution
Natuur als grondstof	Resource exploitation	Direct exploitation	Resource use/replenishment	Solid waste Water use Other resource use
Soortenrijkdom	Invasives and other	Invasive alien species	Invasive species and other	Other ecological disturbances Biological alterations and interferences

Op deze manier hebben de vier impactfactoren een wetenschappelijke basis, en sluiten ze aan bij de laatste internationale, nationale en lokale afspraken, frameworks en doelstellingen. Een belangrijke toevoeging is dat de drukfactor 'Climate change' als onderwerp een eigen beleidskader kent, waarop in dit beleidsstuk niet verder wordt ingegaan. Dit omdat 'Climate change' uitvoerig wordt behandeld in onze andere algemene duurzaamheidspijler 'Klimaat'. Voor uitwerking van de drukfactor 'Freshwater use change' wordt verwezen naar ons beleidsstuk van de algemene duurzaamheidspijler 'Water'.

2.4 Natuur als oplossing

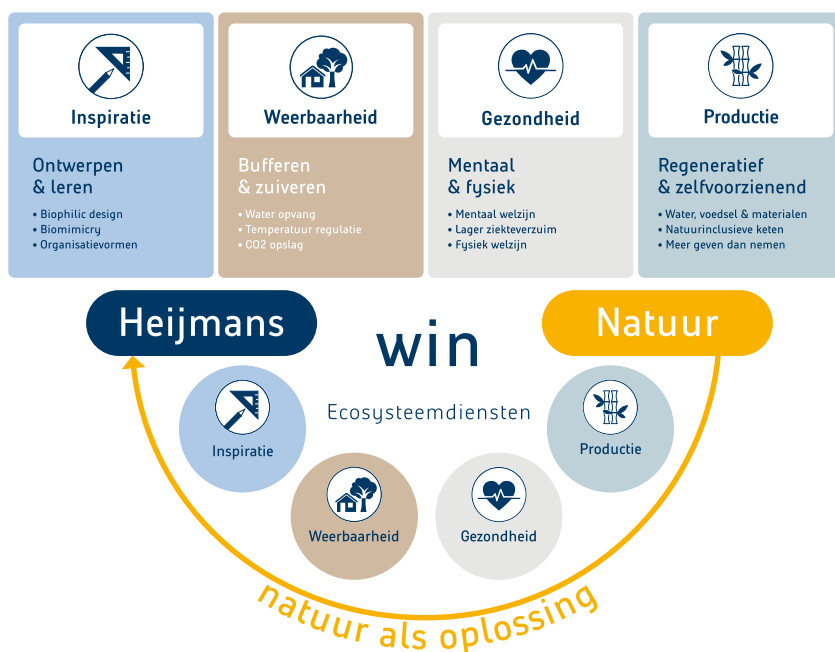
Binnen Heijmans zetten wij ook 'Natuur als Oplossing' in: we maken op verantwoorde wijze gebruik van de diensten die natuur ons levert, versterken deze waar mogelijk en zetten ze zoveel mogelijk in als oplossing voor uitdagingen ons werk. De interactie 'Natuur als Oplossing' is opgesplitst in vier soorten diensten waar we gebruik van maken of kunnen maken als oplossing voor uitdagingen in ons werk. Het gaat om de volgende vier soorten diensten.

1. Inspiratie
2. Weerbaarheid
3. Gezondheid
4. Productie

Deze vier soorten diensten beschrijven de verschillende manieren hoe Heijmans tijdens zijn werkzaamheden gebruik maakt, of kan maken van de voordelen van meer biodiversiteit en natuur. Daarnaast maken deze diensten inzichtelijk op welke wijze onze werkzaamheden en waardeketen momenteel afhankelijk zijn van biodiversiteit en de natuur, en waar de mogelijkheden liggen om extra waarde te creëren voor onze opdrachtgevers en projecten.

De scope van de diensten en de impact daarop ligt, net zoals 'Biodiversiteit Versterken', vooralsnog binnen onze eigen werkzaamheden en projectlocaties in Nederland.

In de volgende alinea's wordt dieper ingegaan op de kadering, context en impact van Heijmans gerelateerd aan deze vier diensten.

Figuur 3: De vier ecosysteemdiensten waarmee natuur als oplossing ingezet wordt

2.4.1 Inspiratie

Kadering

Inspiratie beschrijft de niet-materiële voordelen die we uit de natuur halen. Dit omvat de esthetische waarde van een landschap en de ruimte voor recreatie en sociale interactie. De natuur is ook onze grootste leermeester. Via biomimicry leren we van de ingenieuze oplossingen die de natuur in 3,8 miljard jaar evolutie heeft geperfectioneerd. We kijken naar natuurlijke vormen, processen en ecosystemen om onze eigen ontwerpen voor materialen, gebouwen en systemen te innoveren en verduurzamen. Inspiratie is dus niet alleen wat we voelen, maar ook wat we kunnen leren en toepassen.

Context

In een steeds verder verstedelijkte wereld groeit de behoefte aan contact met de natuur. Biophilic design is bijvoorbeeld een ontwerpaanpak die deze diepgewortelde menselijke behoefte erkent en de verbinding met de natuur in de gebouwde omgeving herstelt. Tegelijkertijd staan we voor complexe uitdagingen zoals materiaalschaarste en energieverbruik. De natuur biedt hier oplossingen die vaak efficiënter, veerkrachtiger en volledig circulair zijn. De maatschappelijke vraag verschuift van puur functionele gebouwen naar gezonde, adaptieve en inspirerende leefomgevingen.

Afhankelijkheid Heijmans

De waarde van ons vastgoed is direct afhankelijk van de belevingskwaliteit. Door de integratie van groen in onze bouwwerken creëren we niet alleen aantrekkelijkere projecten met een hogere (ver)koopwaarde, maar ook gezondere en productievere omgevingen voor de eindgebruikers. Ook kunnen we onze innovatiekracht en het onderscheidend vermogen van onze projecten vergroten door inspiratie uit de natuur te halen. Door de principes van de natuur toe te passen, kunnen we slimmere, efficiëntere en duurzamere oplossingen ontwikkelen. We zijn daarmee afhankelijk van de natuur als bron van kennis voor technische innovatie én als blauwdruk voor het creëren van waardevolle, mensgerichte leefomgevingen.

2.4.2 Weerbaarheid

Kadering

Weerbaarheid, of resilience, is het vermogen van een systeem om schokken en veranderingen op te vangen. Natuurlijke systemen bieden oplossingen die onze gebouwde omgeving weerbaarder maken tegen de effecten van klimaatverandering, zoals extreme neerslag, langdurige droogte en hittestress maar ook de opslag van CO₂.

Context

Het klimaat verandert, wat leidt tot steeds vaker voorkomende weerextremen. Onze steden en infrastructuur zijn hier kwetsbaar voor. Verstening leidt tot wateroverlast bij piekbuien en gevaarlijke hittestress in de zomer. De maatschappelijke en economische schade hiervan neemt toe. De noodzaak om klimaatadaptief te bouwen is verankerd in zowel nationaal als Europees beleid en wordt een steeds hardere eis in aanbestedingen en vergunningstrajecten.

Afhankelijkheid Heijmans

Onze projecten en assets zijn direct afhankelijk van de regulerende diensten van de natuur om functioneel en veilig te blijven in een veranderend klimaat. Zonder natuurlijke waterbuffering (zoals wadi's en een gezonde, onbedekte bodem) neemt het risico op funderingsschade en wateroverlast toe. Zonder de verkoelende werking van bomen en waterpartijen worden onze woonwijken en werklocaties onleefbaar heet. We leunen op de natuur om de duurzaamheid en de levensduur van onze eigen bouwwerken te garanderen en de risico's op klimaatschade te beperken.

2.4.3 Gezondheid

Kadering

Gezondheid als ecosysteemdienst omvat de positieve effecten die natuur heeft op het fysieke en mentale welzijn van de mens. Dit betreft onder meer het zuiveren van lucht en water, het dempen van geluidsoverlast en het stimuleren van beweging en sociaal contact in een groene omgeving. Daarnaast is aangetoond dat het integreren van natuurlijke elementen, patronen en licht de stress verlaagt, de productiviteit verhoogt en het algehele welzijn verbetert.

Context

De kwaliteit van een gezonde leefomgeving staat onder druk door luchtvervuiling (onder andere fijnstof, stikstof) en geluidshinder, met name in stedelijke gebieden. Dit heeft directe negatieve gevolgen voor de volksgezondheid, zoals een toename van luchtwegaandoeningen en stressgerelateerde klachten. Er is een brede maatschappelijke en politieke consensus dat het creëren van een gezonde leefomgeving een kernopgave is. Wetgeving rond luchtkwaliteit en geluidsnormen wordt steeds strenger en de vraag vanuit opdrachtgevers om een groene omgeving te creëren die het mentale welzijn van de eindgebruiker verbetert, neemt toe.

Afhankelijkheid Heijmans

Een gezonde leefomgeving is een basisvoorwaarde voor het verkrijgen van draagvlak en vergunningen voor onze projecten. We zijn afhankelijk van de zuiverende werking van vegetatie om te kunnen voldoen aan de normen voor luchtkwaliteit en om een aangenaam leefklimaat te scheppen. Groene buffers zijn essentieel om geluidsoverlast van onze wegen of bouwactiviteiten te mitigeren.

Het succes van onze projecten is daarmee direct afhankelijk van de capaciteit van de natuur om de negatieve externe effecten van verstedelijking en mobiliteit te verminderen. Ook zijn onze eindgebruikers in toenemende mate afhankelijk van de integratie van natuurlijke elementen voor hun mentale welzijn.

2.4.4 Productie

Kadering

Deze dienst omvat de processen in de natuur die de productie van goederen en materialen mogelijk maken. Waar 'Natuur als Grondstof' focust op de extractie, richt 'Productie' zich op de onderliggende natuurlijke processen, zoals bestuiving van gewassen, het leveren van schoon water voor productieprocessen en de vorming van vruchtbare bodems.

Context

Natuurlijke productieprocessen staan wereldwijd onder druk. De afname van bestuivers, zoals bijen en vlinders vormt een directe bedreiging voor de voedselvoorziening. De beschikbaarheid van schoon zoetwater wordt een steeds grotere uitdaging voor zowel landbouw als industrie. Zonder deze fundamentele diensten stagneert de economische productie en worden essentiële ketens, zoals de voedselketen, instabiel.

Afhankelijkheid Heijmans

Hoewel minder direct zichtbaar, is Heijmans fundamenteel afhankelijk van de productiediensten van de natuur. We hebben schoon water nodig voor onze bouwprocessen, bijvoorbeeld bij de productie van beton. Onze medewerkers zijn afhankelijk van een stabiele en betaalbare voedselvoorziening, die leunt op bestuiving en vruchtbare grond. De biobased materialen die we in toenemende mate willen toepassen (zoals hout en vezels) zijn volledig afhankelijk van gezonde, productieve ecosystemen. De stabiliteit van onze gehele toeleveringsketen en de economie waarin we opereren, rust op deze natuurlijke productiviteit. Heijmans kan hieraan bijdragen door projecten te realiseren die de productiviteit van ecosystemen versterken, in plaats van aantasten.

2.4.5 Onderbouwing diensten

Als basis voor de ontwikkeling van de 4 Heijmans specifieke soorten diensten is de structuur van de Common International Classification of Ecosystem Services (CICES) van de European Environment Agency (EEA) gebruikt. Deze classificatie deelt de diensten die de natuur ons levert, ook wel ecosysteemdiensten genoemd, in de volgende drie categorieën:

1. Cultural
2. Provisioning

3. Regulation & Maintenance

Hoe de vier Heijmans specifieke soorten diensten zich verhouden tot deze drie wetenschappelijke ecosysteemdienstcategorieën is te zien in de onderstaande tabel. Hierbij valt 'Inspiratie' onder 'Cultural', is 'Gezondheid' geschaard onder 'Cultural' als 'Regulation & Maintenance', behoort 'Weerbaarheid' tot 'Regulation & Maintenance' en wordt 'Productie' gekoppeld aan 'Provisioning'.

Heijmans	Voorbeelddiensten	CICES categorieën
Inspiratie	Biomimicry Biophilic Design Estetische waarde	Cultural
Gezondheid	Mentale Gezondheid	
Weerbaarheid	Fysieke gezondheid	Regulation & Maintenance
	Water opvang	
	Temperatuur regulatie CO2 opslag	
Productie	Schoon water Biobased materialen Bestuiving	Provisioning

Op deze manier hebben de vier diensten een wetenschappelijke basis, en sluiten ze aan bij de laatste internationale, nationale en lokale afspraken, frameworks, doelen en ontwikkelingen over ecosysteemdiensten. Een belangrijke toevoeging is dat hier de verbinding met een ander belangrijk strategische pijler binnen Heijmans zichtbaar wordt. Onder 'Gezondheid' en 'Inspiratie' komt namelijk het thema Welzijn nadrukkelijk naar voren. Hier hebben we als Heijmans ook specifiek beleid voor, welke te vinden is in de bijbehorende beleidstukken van Welzijn.

2.5 Materiele Impacts, afhankelijkheden, risico's en kansen

Op basis van de impact-, afhankelijkheids-, risico- en kansenanalyse wil Heijmans zijn materiële impacts, afhankelijkheden, risico's en kansen in kaart brengen. Op basis van de uitkomsten van deze analyse zal Heijmans in de aankomende jaren beleid schrijven om zijn impact op biodiversiteit in zowel zijn directe operaties als in de gehele keten te verminderen, afhankelijkheden te verminderen, risico's te vermijden en kansen te benutten.

Dit doet Heijmans door vanuit vier biodiversiteitspijlers maatregelen te nemen die de negatieve impacts verkleinen en positieve impacts versterken. Omdat impacts, afhankelijkheden, risico's en kansen per bedrijfsstroom sterk verschillen, neemt Heijmans ook locatie- en activiteitspecifieke maatregelen. Zo streeft Heijmans er naar zijn businessmodel te transformeren naar een natuurpositieve en weerbare onderneming die kansen benut en risico's beheerst.

2.6 Traceerbaarheid materialen

Heijmans zet zich in voor transparantie en traceerbaarheid van producten, componenten en grondstoffen binnen de waardeketen om de milieu- en maatschappelijke impact te beperken. Een belangrijk voorbeeld en eerste stap hiervan is het gebruik van FSC- en PEFC-gecertificeerd hout, waarmee wordt geborgd dat het hout afkomstig is uit verantwoord beheerde bossen (zie paragraaf 2.12).

Onze ambitie is om traceerbaarheid verder te versterken door samen te werken met leveranciers in de keten en het datamanagement en de monitoring van materiaalstromen de aankomende jaren te verbeteren. Dit draagt bij aan verantwoorde inkoop en ondersteunt de duurzaamheidsdoelstellingen van Heijmans binnen de bouwsector.

2.7 Monitoring om herstel en regeneratie te bevorderen

Heijmans zet zich in voor een duurzaam beheer van ecosystemen die mogelijk worden geraakt door onze projecten en werkzaamheden. We transformeren bijvoorbeeld bermen en vastgoedgebieden die we beheren tot biodiversiteitsvriendelijke zones. Hierbij hanteren we het principe 'Wij geven meer dan we nemen' en streven we naar een netto positief effect op de natuur. Een voorbeeld hiervan is onze innovatieve hennepcultuur voor isolatietoepassingen, die zowel een duurzame bouwoplossing biedt, maar ook bijdraagt aan lokale biodiversiteit.

Om onze voortgang en impact inzichtelijk te maken, ontwikkelen we nieuwe methoden om biodiversiteit te meten en te monitoren. Onze BioBuddy is hiervan een voorbeeld. Dit monitoringsinstrument stelt ons in staat om biodiversiteitsveranderingen en -winst bij projecten te volgen en hierover te rapporteren. Zo borgen we dat onze activiteiten bijdragen aan en duurzaam versterken van biodiversiteit ondersteunen.

2.8 Impact op biodiversiteit & ecosystemen en sociale gevolgen

Heijmans erkent dat zijn activiteiten binnen de waardeketen impact kunnen hebben op biodiversiteit en ecosystemen, en daarmee op gemeenschappen die hiervan afhankelijk zijn. Bij het vormen van zijn visie heeft Heijmans verschillende interne stakeholders meegenomen uit de bedrijfsstromen. Op dit moment zijn externe stakeholders echter nog niet meegenomen in het proces van visievorming. Om externe stakeholders en gemeenschappen in de toekomst beter te ondersteunen, wil Heijmans hen actief betrekken bij duurzaamheidsanalyses en mogelijke mitigerende maatregelen bespreken om negatieve effecten te beperken. Waar projectlocaties of bevoorrading impact hebben, zal Heijmans ook inzichten delen via passende netwerken en gemeenschappen betrekken via consultaties, zoals bijeenkomsten en enquêtes.

Indien activiteiten ecosysteemdiensten raken die essentieel zijn voor gemeenschappen, neemt Heijmans maatregelen om deze impact te vermijden of te beperken. Dit proces draagt bij aan het minimaliseren van sociale gevolgen en waarborgt dat gemeenschappen blijven profiteren van gedeelde natuurlijke hulpbronnen. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking met de Forest Stewardship Council (FSC) bij het verantwoord beheren van bosgebieden in de waardeketen.

2.9 Bescherming biodiversiteit sensitieve gebieden

Heijmans streeft ernaar om operationele locaties - in bezit, gehuurd of gemanaged - nabij biodiversiteit sensitieve gebieden duurzaam te beheren met specifieke aandacht voor biodiversiteitsbescherming. Dit beleid omvat de volgende onderdelen:

1. De Natuurladder bij Verbinden:

Heijmans gebruikt de Natuurladder, ontwikkeld samen met Dura Vermeer, als leidraad voor biodiversiteit in infraprojecten. Deze ladder richt zich op een cultuur- en gedragsverandering en biedt projecten praktische stappen om biodiversiteit en klimaatadaptatie te versterken. De Natuurladder wordt bij elk infraproject van categorie 2 en 3 en bij ieder bouwteam, om ambities en prestaties op het gebied van biodiversiteit en klimaatadaptatie te registreren. De Natuurladder is inmiddels overgedragen aan het Deltaplan Biodiversiteit om deze nationaal in te zetten.

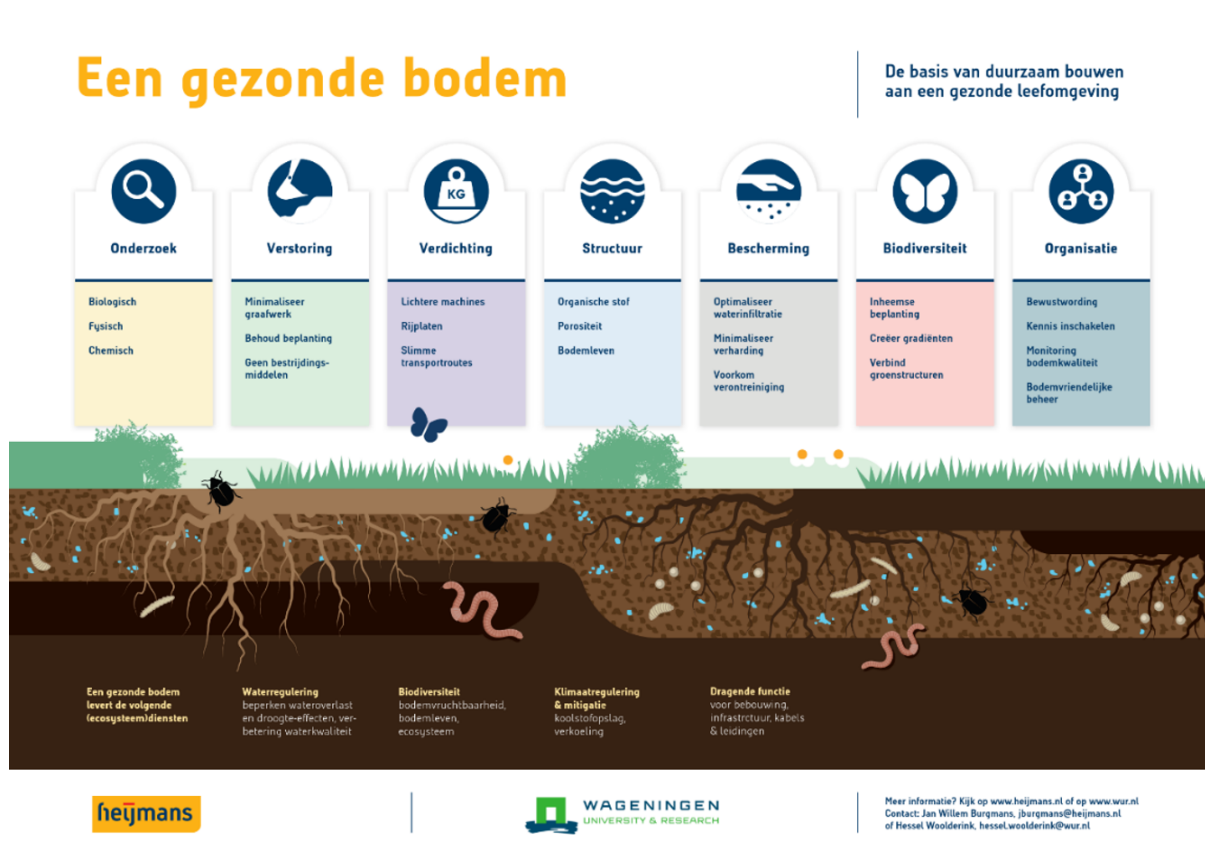
2. Gebruik van NL Greenlabel bij Wonen:

Voor gebiedsontwikkelingen past Heijmans het Gebiedslabel van NL Greenlabel toe om duurzaamheidsinspanningen te beoordelen en stimuleren. Het label meet aan de hand van thema's zoals biodiversiteit, watermanagement, en mobiliteit. Sinds 2021 vereist Heijmans voor elke eigen gebiedsontwikkeling minimaal een score van A of B. Via deze methodiek wordt niet alleen de ecologische impact gemeten, maar ook lokale kwaliteiten behouden en versterkt, bijvoorbeeld door natuurinclusief bouwen en het versterken van groenblauwe structuren. Zie appendix B voor de 'Handleiding voor de ontwikkelaars van Heijmans Vastgoed bij het werken met het Gebiedslabel'.

Dit beleid ondersteunt de inzet van Heijmans om de natuurlijke omgeving rond operationele locaties duurzaam te beheren, met een duidelijke focus op het behoud en de versterking van biodiversiteit.

2.10 Duurzaam bodembeheer/duurzame landbouw

Heijmans erkent het belang van duurzaam bodembeheer en werkt samen met Wageningen University & Research (WUR) aan een kader met zeven principes voor gezonde bodempraktijken in stedelijke ontwikkeling. Deze richtlijnen ondersteunen projecten in het beschermen en versterken van bodemgezondheid door bodemonderzoek, minimalisatie van verstoring, het voorkomen van verdichting, en het bevorderen van biodiversiteit. Hoewel dit beleid momenteel richtinggevend is, vormt het een basis voor verdere implementatie en het structureel verankeren bewuste bodempraktijken binnen de projecten van Heijmans.

Figuur 4: De 7 principes van een gezonde bodem volgens Heijmans en Wageningen University & Research (WUR)

Duurzame landbouw

Heijmans heeft een duurzaam pachtbeleid ontwikkeld, gericht op het bevorderen van bodemgezondheid, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Dit beleid heeft als doel de stikstofuitstoot te verminderen, -biodiversiteit te vergroten, en hittestress te beperken door gerichte maatregelen in het landbeheer.

Voor grasland wordt ingezet op de omschakeling naar gras-klavermengsels, een verbod op glyfosaat en het uitstellen van de maaidatum tot 1 juni. Voor bouwland wordt de omschakeling naar biobased teelt (zoals hennep) gestimuleerd, met een verbod op glyfosaat en niet-kerende grondbewerking als belangrijke speerpunten.

2.11 Duurzame oceanen/zeeën, watergangen

Heijmans beschikt momenteel niet over specifiek beleid op het gebied van duurzame oceanen, zeeën en watergangen in relatie tot biodiversiteit en ecosystemen. Daarnaast voert Heijmans geen directe activiteiten uit op zee. Wel handelt Heijmans bij projecten bij kustbeschermingsgebieden en watergangen conform de geldende wet- en regelgeving.

2.12 Ontbossing

Heijmans beschouwt het bijdragen aan gezonde bossen als een belangrijke missie en zet zich hier al meerdere jaar actief voor in. Met de inwerkingtreding van de EU Deforestation Regulation (EUDR) is bovendien duidelijk geworden zijn dat een ontbossingsvrije keten prioriteit heeft binnen internationale wetgeving. Deze verordening verbiedt de import en export van producten en grondstoffen die gelinkt zijn aan ontbossing. Hout is een belangrijke grondstof in onze werkzaamheden en eindproducten. Daarom voeren we een duurzaam houtbeleid waarin is vastgelegd dat uitsluitend FSC- of PEFC-gecertificeerd hout wordt ingekocht. Het duurzaam inkopen van hout draagt bij aan het tegengaan van ontbossing verderop in de waardeketen. We streven naar het gebruik van 100% duurzaam gecertificeerd hout en kopen al jaren ruim 99% van ons hout gecertificeerd in.

Boscificering, zoals FSC of PEFC, waarborgt niet alleen dat de bosoppervlakte behouden blijft, maar ook dat bossen zodanig worden beheerd dat de aanwezige biodiversiteit in stand wordt gehouden. Bossen met een hogere diversiteit aan soorten bomen, grassen en kruiden zijn stabiel in het leveren van ecosystemendiensten onder wisselende weersomstandigheden. FSC zet zich daarnaast in voor samenwerking met inheemse volkeren door hun eigendoms-, gebruiks- en beheerrechten in alle bossen te respecteren en handhaven. Dit draagt eraan bij dat betrokken gemeenschappen worden gehoord en medezeggenschap hebben over wat er met de bossen op hun land gebeurt.

Op deze wijze beperkt Heijmans zijn impact op bossen, biodiversiteit en ecosystemen, evenals op gemeenschappen in de keten. Tevens worden hiermee ontbossingsgerelateerde emissies zo veel mogelijk beperkt.

3. Doelen

3.1 Doelstellingen & metrics

Om een natuurpositieve onderneming te worden en meer te geven dan te nemen, heeft Heijmans strategische doelstellingen geformuleerd. Dit draagt bij aan onze bredere ambitie 'we laten het beter achter dan we het aantreffen'. Hoewel alle vier de biodiversiteitspijlers van biodiversiteit versterken kunnen bijdragen aan de verbetering van biodiversiteit en ecosystemen, zijn voor twee van de vier pijlers nieuwe, specifieke doelstellingen vastgesteld. Voor nu zijn er nog geen afzonderlijke doelstellingen gedefinieerd voor 'Natuur als oplossing'.

#	Impactfactor	Doel	Metric	Unit
1	Ruimte voor Natuur	Vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.	Vierkante meters natuur (zowel horizontaal als verticaal)	m2 (binnen en buiten projectgrenzen)
2	Soortenrijkdom	Vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden projecten bij aan de toename van soortenrijkdom.	Aantal biotopen (leefomgevingen) toegevoegd per project	Aantal biotopen
3	Omgevingscondities	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.	N.v.t.
4	Natuur als Grondstof	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.	N.v.t.

3.1.1 Methode van opstellen

De doelstellingen voor de pijlers 'Ruimte voor Natuur' en 'Soortenrijkdom' zijn opgesteld volgens de volgende methode:

1. Integratie met de vier biodiversiteitspijlers:

De eerste stap van het proces was het afstemmen van de biodiversiteitsdoelen op de vier biodiversiteitspijlers van Heijmans. Deze pijlers fungeerden als leidraad en zorgden ervoor dat de doelen zijn verankerd in de opgestelde biodiversiteitsvisie van Heijmans. Hiermee sluiten de doelen ook aan bij de wetenschappelijke drukfactoren waarop deze pijlers zijn gebaseerd.

2. Integratie met wetenschappelijke internationale doelen:

In de volgende stap is gekeken naar de relevante internationale doelstellingen, zoals het Global Biodiversity Framework, de EU Biodiversity Strategy 2030 en de doelstellingen van Science Based Targets for Nature (SBTN), ter inspiratie voor de formulering van onze eigen doelstellingen. Zo sluit onze doelstelling 1 goed aan bij SBTN-doelen zoals 'No Conversion of Natural Ecosystems' en 'Land Footprint Reduction'. Ook het Global Biodiversity Framework bevat doelstellingen die relevant zijn, waaronder Target 12, 'Enhance Green Spaces and Urban Planning for Human Well-Being and Biodiversity', en Target 1, 'Plan and Manage all Areas to Reduce Biodiversity Loss', die goed aansluiten bij onze doelstelling met betrekking tot Soortenrijkdom.

3. Integratie met meetmethoden en monitoring:

Vervolgens is er gekeken naar de meetbaarheid en monitorbaarheid van de doelstellingen. Het expertteam heeft een inschatting gemaakt welke middelen beschikbaar zijn en hoe deze effectief kunnen worden ingezet om voortgang te realiseren en te meten. Hierbij is onder meer gekeken naar het gebruik van satellietdata en andere relevante instrumenten, en of deze realistisch en uitvoerbaar zijn binnen de gestelde tijdshorizon.

4. Doelen zijn SMART gemaakt:

Als laatste stap zijn de doelen SMART gemaakt. De SMART-methodologie (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) waarborgt dat je doelen duidelijk, haalbaar, en meetbaar zijn, en maakt het mogelijk om systematisch te werken naar realisatie. Dit vergroot de focus, ondersteunt effectieve monitoring en faciliteert transparante communicatie over de voortgang. Voor de tijdshorizon is gekozen voor het jaar 2030, in lijn met het 'Nature Positive Initiative' (onder andere WWF) en het Global Biodiversity Framework. Dit sluit tevens aan bij ons eigen bold statement: 'Wij geven meer dan we nemen'.

5. Interne evaluatie:

De doelstellingen zijn vervolgens intern geëvalueerd door inhoudelijke experts, themaleiders, de raad van bestuur en de verantwoordelijken voor duurzaamheid binnen de bedrijfsstromen. Tot op heden zijn externe stakeholders niet betrokken bij het vaststellen van de doelstellingen.

3.1.2 Metrics

Bijbehorende metrics zijn geformuleerd om de doelstellingen te meten en monitoren.

Ruimte voor Natuur

#	Biodiversiteitspijler	Doel	Metric	Unit
1	Ruimte voor Natuur	Vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.	Vierkante meters natuur (zowel horizontaal als verticaal)	m2 (binnen en buiten projectgrenzen)

Toelichting & aannames

Heijmans beoogt de voortgang van deze doelstelling te meten aan de hand van het aantal vierkante meters (m²) natuur, zowel horizontaal als verticaal, en binnen als buiten de projectgrenzen. Het begrip 'natuur' wordt in deze context breed gedefinieerd, waarbij de nadruk ligt op de kwantiteit van groenoppervlak. De kwaliteit van deze groenoppervlak, en de mate waarin het daadwerkelijk bijdraagt aan de vergroting van biodiversiteit, wordt gemeten aan de hand van de metric binnen de pijler 'Soortenrijkdom'. Heijmans meet daarmee langs twee assen - kwalitatief als kwantitatief - van alle materieel relevante projecten te bepalen.

Het gemeten oppervlak kan onder meer groene daken, groene gevels en andere (levende) groenoppervlakken omvatten. Zo kan bijvoorbeeld het oppervlak van een gebouwwand, die volledig natuurinclusief is ontworpen, bijdragen aan deze doelstelling, evenals een faunapassage boven of onder een snelweg.

Het onderscheid tussen binnen en buiten de projectgrenzen biedt daarnaast de mogelijkheid om natuurontwikkeling rondom de projectgrenzen te stimuleren, bijvoorbeeld door het aanplanten van bomen of het herstellen van waterlopen.

Soortenrijkdom

#	Biodiversiteitspijler	Doel	Metric	Unit
2	Soortenrijkdom	Vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden projecten bij aan de toename van soortenrijkdom.	Aantal biotopen (leefomgevingen) toegevoegd per project	Aantal biotopen

Toelichting & aannames

Heijmans beoogt de voortgang van deze doelstelling te meten aan de hand van het aantal biotopen (leefomgevingen) die toegevoegd zijn aan het project. Het begrip biotoop wordt hier gedefinieerd als een specifieke leefomgeving met bijbehorende soorten die daarin voorkomen. Deze metric biedt inzicht in de kwaliteit van het groenoppervlak, doordat expliciet wordt gekeken naar het aantal biotopen dat wordt gecreëerd en daarmee het potentieel wordt vergroot voor het aantal soorten dat zich in een gebied kan vestigen. In aanvulling op de kwantiteit van groenoppervlak, gemeten onder de pijler 'Ruimte voor Natuur' wordt in de pijler 'Soortenrijkdom' de kwaliteit van de natuur specifiek beoordeeld.

Bij biotopen richt Heijmans zich op landschapselementen met een aantoonbare ecologische waarde aan een zo groot mogelijke diversiteit aan soorten. Voorbeelden hiervan zijn natuurinclusief beheerde heggen, geleidelijke oevers die diverse planten- en diersoorten aantrekken die natte omstandigheden vereisen, en inheemse bomen die microhabitats vormen voor lokale insecten en vogelsoorten. Door het aantal biotopen te vergroten, kan de biodiversiteit op een locatie worden bevorderd, zonder dat elke soort afzonderlijk hoeft te worden geteld. Heijmans streeft er echter naar om in de toekomst met behulp van slimme digitale technieken en AI ook de specifieke soorten in een gebied te kunnen monitoren.

3.2 Aansluiting bij ecologische thresholds

Ons bedrijf heeft bij het vaststellen van onze doelstellingen met betrekking tot biodiversiteit en ecosystemen geen gebruik gemaakt van ecologische thresholds (drempels). In plaats daarvan hebben wij gekozen om onze doelstellingen te koppelen aan de vier biodiversiteitspijlers zoals beschreven in hoofdstuk 5.2. De vier biodiversiteitspijlers zijn wel, zoals eerder genoemd, opgesteld op basis van de vijf wetenschappelijke drukfactoren bepaald door IPBES. Zie hieronder:

#	Biodiversiteitspijler	Doel	Wetenschappelijke onderbouwing
1	Ruimte voor Natuur	Vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.	Dit target draagt bij aan het verminderen van "Ecosystem Use and (land & ocean) use change", een van de 5 wetenschappelijk onderbouwde drukfactoren volgens het Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) op biodiversiteit & ecosystemen.
2	Soortenrijkdom	Vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden projecten bij aan de toename van soortenrijkdom.	Dit target draagt bij aan het verminderen van "Invasives and other", een van de 5 wetenschappelijk onderbouwde drukfactoren volgens het Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) op biodiversiteit & ecosystemen.
3	Omgevingscondities	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.
4	Natuur als Grondstof	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.

3.3 Aansluiting bij internationale doelstellingen

Onze doelstellingen sluiten momenteel goed aan bij verschillende internationale frameworks. Het belangrijkste daarvan is het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (GBF), dat bestaat uit 23 doelstellingen om de wereldwijde achteruitgang van biodiversiteit en ecosystemen tegen te gaan. Onze doelstellingen, die zijn gekoppeld aan de verschillende biodiversiteitspijlers, dragen bij aan tien van de 23 doelstellingen van het Global Biodiversity Framework (GBF). In de onderstaande tabel wordt de koppeling met de relevante targets weergegeven:

#	Biodiversiteitspijler	Doel	GBF relevante 2030 doelstellingen
1	Ruimte voor Natuur	Vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.	TARGET 1: Plan and Manage all Areas To Reduce Biodiversity Loss TARGET 2: Restore 30% of all Degraded Ecosystems TARGET 12: Enhance Green Spaces and Urban Planning for Human Well-Being and Biodiversity
2	Soortenrijkdom	Vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden projecten bij aan de toename van soortenrijkdom.	TARGET 1: Plan and Manage all Areas To Reduce Biodiversity Loss TARGET 3: Conserve 30% of Land, Waters and Seas TARGET 4: Halt Species Extinction, Protect Genetic Diversity, and Manage Human-Wildlife Conflicts TARGET 6: Reduce the Introduction of Invasive Alien Species by 50% and Minimize Their Impact TARGET 12: Enhance Green Spaces and Urban Planning for Human Well-Being and Biodiversity
3	Omgevingscondities	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.
4	Natuur als Grondstof	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.

3.4 Aansluiting bij uitkomsten impact-, afhankelijkheid-, risico- en kansenanalyse

De doelen zijn verbonden aan de uitkomsten van de impact-, afhankelijkheid-, risico- kansen analyse die is uitgevoerd in 2024.

Impacts

Van de materieel bevonden locaties zijn voor het rapportagejaar 2024 de potentiële impacts op nabijgelegen natuurgebieden in kaart gebracht. Volgens de ENCORE-database hebben acht van de dertien getoetste impactfactoren voor onze economische activiteiten een Very High, High of Medium materiality rating. Hieronder worden deze acht materieel bevonden drukfactoren weergegeven, gekoppeld aan de relevante doelstellingen waar van toepassing.

Materiele impactfactoren (ENCORE)	Overeenkomende doelstelling
Area of Land Use	Ruimte voor Natuur: Vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.
Area of Freshwater Use	Omgevingscondities: specifieke water targets gerelateerd aan freshwater use zijn te vinden bij onze verslaglegging binnen de duurzaamheidspijler Water
Area of Seabed Use	Geen doelstelling voor deze specifieke impactfactor.
Disturbances (e.g. noise light)	Geen doelstelling voor deze specifieke impactfactor.
Emissions of Green House Gas	Omgevingscondities: specifieke klimaat targets gerelateerd aan emissions of GHG zijn te vinden bij onze verslaglegging binnen de duurzaamheidspijler Klimaat.
Emissions of toxic pollutants to water and soil	Geen doelstelling voor deze specifieke impactfactor.
Generation and release of solid waste	Natuur als Grondstof: specifieke targets gerelateerd aan solid waste zijn te vinden bij het onderwerp Circulariteit in onze verslaglegging.
Introduction of invasive species	Soortenrijkdom: Vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden projecten bij aan de toename van soortenrijkdom.

Afhankelijkheden

Momenteel zijn er nog geen specifieke doelstellingen vastgesteld met betrekking tot afhankelijkheden.

Risico's & Kansen

Door onze doelen te behalen, kan Heijmans risico's verminderen en kansen benutten. Het toevoegen van natuurgebieden en het verhogen van de soortenrijkdom helpt onder andere bij het verminderen van fysieke, overgangs- en systemische risico's, terwijl het ook waardevolle kansen biedt voor verbeterde duurzaamheid, kostenbesparing en reputatie. In de onderstaande tabel zijn de verschillende natuurgerelateerde risico's gekoppeld aan de doelstellingen.

Doel	Risicocategorie	Uitleg van Impact
Doel 1: vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.	Fysieke risico's (acute en chronische)	Door natuuroppervlakte toe te voegen, kan dit doel acute risico's zoals kusterosie, droogte, evenals chronische risico's met betrekking tot bodemdegradatie, ecosysteemfragmentatie en soortenverlies helpen te verminderen. De focus op het toevoegen van natuuroppervlakte versterkt de veerkracht van ecosystemen.
	Overgangsrisico's (beleid en wetgeving)	Beleids- en juridische risico's met betrekking tot milieubescherming (bijvoorbeeld toenemende regelgeving) kunnen worden verminderd door proactief natuurgebieden toe te voegen. Deze benadering sluit aan bij de regulerende trends richting nature-based solutions (natuur als oplossing), wat kan helpen om boetes en sancties te voorkomen.
	Systemische risico's (ecosysteemcollaps)	Het toevoegen van natuuroppervlakte draagt bij aan de stabiliteit van ecosystemen, waardoor het risico van ecosysteeminstorting wordt verminderd. Door de natuur en ecosystemen ruimte te geven, helpt deze doelstelling bij het voorkomen van tipping points waarbij complete ecosystemen kunnen instorten.
	Kansen (duurzaamheid)	Dit doel sluit aan bij duurzaamheidsprestaties door het herstel van ecosystemen te bevorderen en ruimte aan de natuur te geven. Dit kan de reputatie van het bedrijf verbeteren en klanten aantrekken die gericht zijn op duurzaamheid, maar ook extra kwantificeerbare waarde te geven aan projecten doormiddel van de waardering van ecosysteemdiensten.
Doel 2: vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden project bij aan de toename van soortenrijkdom.	Fysieke Risico's (acute en chronische)	Het vergroten van de soortenrijkdom verhoogt de veerkracht van ecosystemen tegen natuurlijke risico's zoals klimaatverandering of invasieve soorten, of gezondheidsrisico's zoals fysieke en mentale gezondheid. Hogere biodiversiteit leidt ook tot betere ecosysteemdiensten (bijv. bestuiving, waterregulatie), waardoor fysieke risico's kunnen worden opgevangen.
	Overgangsrisico's (technologie en markt)	Naarmate bedrijven overgaan naar meer biodiversiteitsbewuste praktijken, kan het vergroten van de soortenrijkdom aansluiten bij marktvraag naar biodiversiteit en milieubescherming. Dit helpt Heijmans ook om voorop te blijven lopen in de veranderende regelgeving en technologieën in duurzame praktijken.
	Systemische risico's (impact op biodiversiteit)	Door de soortenrijkdom te vergroten, pakt Heijmans het verlies van biodiversiteit direct aan, wat het systemische risico van biodiversiteitsverlies vermindert. Dit doel helpt het bedrijf om in lijn te blijven met wereldwijde biodiversiteitsdoelen.
	Kansen (bedrijfs- en duurzaamheidsdoelen)	Soortenrijkdom is direct gekoppeld aan ecosysteemdiensten, die operationele kosten (bijv. energie, water, afvalbeheer) kunnen verlagen, terwijl tegelijkertijd duurzaamheid wordt bevorderd. Daarnaast kan het de reputatie van Heijmans verbeteren en investeerders aantrekken die gericht zijn op duurzaamheid & biodiversiteit.

3.5 Geografische reikwijdte

De geografische reikwijdte van de vastgestelde doelen is beperkt tot Nederland, aangezien onze directe operaties zich ook uitsluitend binnen de Nederlandse grenzen afspelen. Dit betekent dat de doelstellingen specifiek gericht zijn op de context van de Nederlandse markt en de daarin gerealiseerde bedrijfsactiviteiten.

#	Biodiversiteitspijler	Doel	Scope	Geografische Reikwijdte
1	Ruimte voor Natuur	Vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.	Direct operations	Nederland
2	Soortenrijkdom	Vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden projecten bij aan de toename van soortenrijkdom.	Direct operations	Nederland
3	Omgevingscondities	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.	N.v.t.
4	Natuur als Grondstof	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.	N.v.t.

3.6 Biodiversiteitscompensaties en doelen

Heijmans heeft bij het bepalen van zijn doelen geen gebruik gemaakt van biodiversiteitscompensaties. De vastgestelde doelstellingen zijn gebaseerd op de vier biodiversiteitspijlers en onderliggende wetenschappelijke inzichten zoals eerder genoemd, met een focus op het verminderen van de negatieve impact op biodiversiteit door middel van andere maatregelen. De doelstellingen zijn zodoende primair gericht op het voorkomen van schade aan ecosystemen en het bevorderen van biodiversiteit op de lange termijn, in plaats van het compenseren van verliezen achteraf.

3.7 Mitigatieladder en doelen

De doelstellingen van Heijmans kunnen worden ingedeeld onder de stap 'Restore' van de mitigatieladder. Deze stap richt zich op het herstellen en verbeteren van de biodiversiteit en ecosysteemdiensten die door menselijke activiteiten zijn aangetast. De doelstellingen die Heijmans heeft geformuleerd, zoals die onder de pijlers 'Ruimte voor Natuur' en 'Soortenrijkdom', zijn gericht op het herstel en de bevordering van biodiversiteit en ecosystemen. Dit sluit aan bij de 'Restore'-fase, waar het doel is om negatieve effecten van voorafgaande ingrepen in de natuur te corrigeren en de natuurlijke toestand te verbeteren.

#	Biodiversiteitspijler	Doel	Mitigation Hierarchy	Soort doel
1	Ruimte voor Natuur	Vanaf 2030 voegt elk materieel bevonden project netto oppervlakte natuur toe.	Restore	Absoluut
2	Soortenrijkdom	Vanaf 2030 draagt elk materieel bevonden projecten bij aan de toename van soortenrijkdom.	Restore	Absoluut
3	Omgevingscondities	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.	N.v.t.
4	Natuur als Grondstof	Nog geen specifiek biodiversiteitsdoel bepaald.	N.v.t.	N.v.t.

4. Maatregelen

4.1 Toepassing van de mitigatieladder

Heijmans hanteert een gestructureerd beleid voor biodiversiteit en ecosystemen door gebruik te maken van vier typen maatregelen:

- Meetinstrumenten
- Partnerschappen
- Onderzoeksprogramma's met externe partners
- Projectoverstijgende maatregelen

Hoewel Heijmans de mitigatiehiërarchie niet expliciet als sturingsmiddel hanteert, kunnen alle genomen maatregelen binnen deze hiërarchie worden geplaatst. Elke maatregel is ook gekoppeld aan een van de vier strategische impactfactoren (Ruimte voor Natuur, Omgevingscondities, Soortenrijkdom en Natuur als grondstof).

4.1.1. Meetinstrumenten

Deze maatregelen bieden praktische instrumenten en certificeringen die ondersteunen bij het beoordelen en borgen van biodiversiteit. Hiermee kunnen projecten worden gepland en uitgevoerd met expliciete aandacht voor natuurbehoud.

- **Biobuddy**

Mitigatiehiërarchie: Avoidance & Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Soortenrijkdom

Instrument voor de monitoring van biodiversiteit op verschillende projecten bij Wonen en Verbinden. Momenteel bevindt Biobuddy zich nog in de ontwikkelfase. Op dit moment is monitoring van vogelsoorten uitvoerbaar; uitbreiding naar andere soortgroepen wordt onderzocht.

- **Natuurladder**

Mitigatiehiërarchie: Avoidance (Vermijden), Minimisation, Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Ruimte voor Natuur, Soortenrijkdom, Omgevingscondities

Meetinstrument dat op basis van cultuur, leiderschap en inhoudelijke prestaties de volwassenheid van biodiversiteit en klimaatadaptatie binnen projecten beoordeelt. Het instrument wordt ten minste toegepast binnen alle categorie 2- en 3-projecten van Verbinden en binnen bouwteams.

- **NL-Gebiedslabel Certificering**

Mitigatiehiërarchie: Minimisation (Minimaliseren)

Biodiversiteitspijler: Ruimte voor Natuur, Soortenrijkdom, Omgevingscondities, Natuur als Grondstof

Het NL Gebiedslabel is een certificering van NL Greenlabel, gericht op integrale duurzame gebiedsontwikkeling waarbij biodiversiteit één van de kerncomponenten is. Het label combineert actuele vakkennis op het gebied van ecologie en materiaalgebruik met geavanceerde toepassingen op het gebied van geodata en digitalisering.

4.1.2. Partnerschappen

Samenwerkingen met externe organisaties versterken de inzet van Heijmans voor biodiversiteitsbescherming door middel van kennisdeling, ondersteuning en het versterken van natuurlijke hulpbronnen.

- **Samenwerking met Staatsbosbeheer en Nationaal Bomenfonds**

Mitigatiehiërarchie: Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Ruimte voor Natuur

Samenwerking met Staatsbosbeheer, Stichting Nationale Boomfeestdag, gericht op bevorderen biodiversiteit buiten de plangrenzen door aanplant van 24 hectare bos richting 2030. Dit zorgt voor de opname van 2 miljoen kg CO₂ per jaar, geeft de mogelijkheid voor educatie en het vergroten van betrokkenheid van kinderen.

- **Partnerschap met Pollinators**

Mitigatiehiërarchie: Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Soortenrijkdom

Participatie bij acties gericht op verspreiding van inheems bloemenzaad in het voorjaar, het aanplanten van bomen in het najaar (Treevember) en publiekscommunicatie.

- **Partnerschap met Struikroven**

Mitigatiehiërarchie: Avoidance, Minimisation

Biodiversiteitspijler: Ruimte voor Natuur

Partnerschap is gericht op inzet van bewoners op projectlocaties om bestaande beplanting te beschermen en behouden door deze te 'oogsten' als ze niet op de huidige locatie behouden kunnen blijven. Tevens is Heijmans partner bij de ontwikkeling van de 'Struikroversacademie' om vrijwilligers en coördinatoren op te leiden.

- **Van Gogh Nationaal Park Partnerschap**

Mitigatiehiërarchie: Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Ruimte voor Natuur

Partnerschap gericht op integrale natuurontwikkeling voor het Van Gogh Nationaal Park. Binnen dit park staat de interactie tussen stad, cultuur en natuur centraal. Ontwikkeling van deze drie pijlers wordt dan ook integraal en als één proces beschouwd.

- **Samenwerking met Vogelbescherming**

Mitigatiehiërarchie: Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Soortenrijkdom

De samenwerking richt zich op kennisdeling met betrekking tot verschillende aspecten van natuurinclusief bouwen en slim meten van biodiversiteit met behulp van Artificial intelligence.

- **Samenwerking met Naturalis**

Mitigatiehiërarchie: Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Ruimte voor Natuur & Soortenrijkdom

De samenwerking richt zich op het meetbaar maken van biodiversiteit. Dit heeft zowel betrekking op verankering van biodiversiteitsdoelstellingen in de bedrijfsvoering alsmede van de daadwerkelijke biodiversiteit in het veld.

4.1.3. Onderzoeksprogramma's

Heijmans voert onderzoeksprogramma's uit met academische en onderzoeksinstituten, wat bijdraagt aan kennisontwikkeling en innovatie op het gebied van biodiversiteit.

- **Onderzoekstraject met Naturalis – Hidden Biodiversity**

Mitigatiehiërarchie: Avoidance

Biodiversiteitspijler: Soortenrijkdom

'Hidden Biodiversity' is een vierjarig onderzoeksprogramma met een breed consortium dat onderzoek doet naar de aanwezigheid van 'verborgen biodiversiteit' in de stad met als doel deze een plek te geven binnen beleid en beheer.

- **Onderzoekstraject met Wageningen University - URBISOIL**

Mitigatiehiërarchie: Avoidance

Biodiversiteitspijler: Omgevingscondities

URBISOIL is een vierjarig onderzoeksprogramma met een breed consortium dat onderzoek gericht op de ontwikkeling van meetbare bodemindicatoren, doelen en drempelwaarden om de gezondheid van stedelijke bodems te kwantificeren en beoordelen.

4.1.4. Projectoverstijgende Maatregelen

Deze maatregelen worden toegepast bij projecten, maar hebben een bredere impact door het ondersteunen van ecosystemen en bijdragen aan het herstel en behoud van natuurgebieden.

- **Voorbeeldtuinen**

Mitigatiehiërarchie: Restoration/rehabilitation

Biodiversiteitspijler: Ruimte voor Natuur

Inspiratie voor kopers van nieuwbouwwoningen voor de inrichting van biodiverse en klimaatadaptieve tuinen.

- **Concrete voorbeelden Heijmans Gebiedslabel**

Mitigatiehiërarchie: Verschillend per maatregel

Biodiversiteitspijler: Overkoepelend

Binnen het gebiedslabel zijn per thema verschillende concrete maatregelen opgezet die momenteel worden ingezet bij de gebiedsontwikkeling van vastgoedprojecten, enkele voorbeelden zijn:

- **Vegetatieopbouw:** Verbeteren van biodiversiteit door bomen, middelhoge vegetatie, en lage vegetatie te combineren. Gebruik maken van waterpartijen om de ecologische waarde te verhogen.
- **Natuurinclusief bouwen:** Gebruik van maatregelen die habitat creëren voor lokale flora en fauna.

- **Biodiversiteit versterken (Basis Kwaliteit Natuur):** Uitvoeren van processtappen om de biodiversiteit te versterken, zoals het opstellen van een EBW-scan (Ecologie, Bodem, Water) en het creëren van voedselbronnen voor specifieke soorten.

Deze maatregelen zijn slechts een greep uit alle maatregelen die Heijmans neemt om zijn impact op biodiversiteit en ecosystemen te voorkomen, verminderen, herstellen of compenseren.

4.2. Biodiversiteitscompensaties

Heijmans maakt op dit moment geen gebruik van biodiversiteitscompensaties om zijn impact op biodiversiteit en ecosystemen te compenseren.

4.3 Integratie lokale kennis en natuur als oplossing

Heijmans zet veelvuldig de natuur als oplossing in binnen zijn projecten en gebiedsontwikkelingen. Deze oplossingen zijn gericht op het inzetten van natuurlijke processen en ecosystemen om bij te dragen aan klimaatadaptatie, biodiversiteitsherstel, en het welzijn van gemeenschappen. Door het combineren van technische kennis met ecologische principes, creëert Heijmans waarde op sociaal, economisch en ecologisch vlak.

5. Biodiversiteit, ecosystemen, strategie en het Heijmans businessmodel

Heijmans is in 2024 gestart met het in kaart brengen van zijn impacts, afhankelijkheden, risico's en kansen ten aanzien van biodiversiteit en ecosystemen. Parallel aan het verder ontwikkelen van deze analyse wordt gewerkt aan een meer volwassenere weerbaarheidsanalyse. Totdat deze analyse volledig is uitgewerkt, gaat Heijmans ervan uit dat zijn strategie en businessmodel kwetsbaar zijn voor risico's die samenhangen met het verlies van biodiversiteit en ecosystemen, en dat de weerbaarheid nog onvoldoende in beeld is gebracht. Op dit moment wordt het businessmodel nog niet aangepast op basis van de uitkomsten van de impact-, afhankelijkheids-, risico- en kansanalyse. Wel wordt jaarlijks een overzicht opgesteld van materiële locaties waarbij impacts en afhankelijkheden worden gekoppeld aan materiële economische activiteiten. Dit vormt een solide basis voor de verdere doorontwikkeling van een onderbouwde weerbaarheidsanalyse. De uitkomsten van stap 3 en 4 van de LEAP-approach zullen hieraan bijdragen wanneer deze stappen gaan doorlopen vanaf het boekjaar 2026.

6. Impact-, afhankelijkheid-, risico's- en kansenanalyse

Deze korte procesbeschrijving verwoordt de wijze waarop Heijmans zijn impact-, afhankelijkheid-, risico- en kansenanalyse uitvoert. De nadere uitwerking en resultaten [E4-1 13e] van deze weerbaarheidsanalyse zijn te vinden in de documenten 'Proces Biodiversiteit en Ecosystemen' en 'Data Biodiversiteit en Ecosystemen'.

6.1 Procesbeschrijving

Om de daadwerkelijke en potentiële impacts, afhankelijkheden, risico's en kansen op zijn eigen bedrijfslocaties, en in zijn upstream- en downstreamwaardeketen in kaart te brengen doorloopt Heijmans een stappenplan. Dit proces is gebaseerd en geïnspireerd door de fasen van de LEAP-benadering van het TNFD-framework. Heijmans is voornemens om dit proces de komende jaren door te ontwikkelen en te verfijnen, waarbij jaarlijks dieper in de waardeketen wordt gekeken. Daarbij is gebruik gemaakt van sectorspecifieke LEAP-guidance van TNFD voor 'Engineering, construction and real estate' om het proces waar nodig te herijken. De LEAP-benadering van de TNFD is ontworpen als een iteratief proces, in lijn met bestaande risicomanagementprocessen en bedrijfsrapportagecycli specifiek gericht op biodiversiteit en ecosystemen. Dit sluit goed aan bij onze bestaande governance- en rapportagestructuren en zorgt voor structuur en continuïteit in de aanpak van natuurgerelateerde risico's en afhankelijkheden.

Heijmans is op veel verschillende locaties actief en werkt met een groot aantal leveranciers en afnemers in zijn waardeketen met potentieel significante natuurgerelateerde afhankelijkheden en impacts. Daarom kiest Heijmans ervoor te starten met een afgebakende scope om een beheersbaar vertrekpunt te creëren. Deze scope omvat een beperkt aantal locaties en gebieden van de waardeketen waar natuurgerelateerde afhankelijkheden, impacts, risico's en kansen zich het meest waarschijnlijk voordoen. Op deze manier kan Heijmans, in combinatie met de data uit de eigen operaties, een solide en werkbaar basis leggen voor verdere analyse en zich richten op focussen op de gebieden waar de grootste impact kan worden gemaakt. Per rapportagejaar wordt de scope van de analyse bijgesteld aan de hand van beschikbare capaciteit (zoals fte's en analysecapaciteit) en beschikbare data (tools en databases). Zo worden zowel de breedte als de diepgang van de analyse in de tijd uitgebreid, naarmate ervaring en volwassenheid in het proces toenemen. Dit voorkomt onnodige complexiteit, beperkt fouten en bevordert de acceptatie van het analyseproces binnen de organisatie.

7. Verwachte financiële effecten van materiële biodiversiteit en ecosysteemgerelateerde effecten, risico's en kansen

7.1 Financiële aspecten CSRD-rapportage

Voor Heijmans zijn er verschillende kwalitatieve financiële aspecten die relevant zijn in het kader van de CSRD-rapportage over biodiversiteit. Hier zijn enkele belangrijke punten:

Risico's en kansen:

- **Fysische risico's:**

Dit omvat zowel acute als chronische risico's, zoals natuurrampen die verergeren door biodiversiteitsverlies en degradatie van ecosystemen die essentieel zijn voor de bedrijfsvoering.

- **Transitierisico's:**

Deze hebben betrekking op veranderingen in beleid en wetgeving, technologische ontwikkelingen, marktveranderingen en reputatierisico's die voortvloeien uit de overgang naar een duurzamere economie.

Impact op financiële prestaties:

- **Kostenbesparingen:**

Door biodiversiteitsvriendelijke maatregelen te implementeren, kan Heijmans mogelijk kosten besparen op lange termijn, bijvoorbeeld door efficiënter gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

- **Nieuwe marktkansen:**

Investerings in biodiversiteit kunnen leiden tot nieuwe zakelijke kansen, zoals het ontwikkelen van groene infrastructuurprojecten die aantrekkelijk zijn voor klanten en investeerders.

Afhankelijkheden van ecosysteemdiensten:

- Heijmans is afhankelijk van verschillende ecosysteemdiensten, zoals waterzuivering, bestuiving en bodemgezondheid. Het verlies van deze diensten kan leiden tot hogere operationele kosten en verstoringen in de toeleveringsketen.

Investeringsbehoeften:

- Het implementeren van biodiversiteitsmaatregelen kan initiële investeringen vereisen, maar deze kunnen op lange termijn leiden tot financiële voordelen door verbeterde duurzaamheid en veerkracht van projecten.

Reputatie en marktpositie:

Het proactief aanpakken van biodiversiteitskwesties kan de reputatie van Heijmans verbeteren en de concurrentiepositie versterken, wat kan leiden tot een grotere klanttevredenheid en investeerdersvertrouwen.

7.2 Financiële kansen

Daarnaast kunnen er ook kansen zijn gerelateerd aan biodiversiteit en ecosystemen. Deze kunnen aanzienlijke financiële voordelen opleveren voor Heijmans. Hier zijn enkele belangrijke financiële effecten:

Kostenbesparingen:

- **Efficiënt gebruik van hulpbronnen:** Door biodiversiteitsvriendelijke maatregelen te implementeren, zoals het gebruik van inheemse planten die minder water en onderhoud vereisen, kan Heijmans operationele kosten verlagen.
- **Vermindering van herstelkosten:** Het behoud van natuurlijke ecosystemen kan de noodzaak voor dure herstelprojecten na milieuschade verminderen.

Nieuwe marktkansen:

- **Groene infrastructuur:** Investerings in projecten die de biodiversiteit bevorderen, zoals groene daken en parken, kunnen nieuwe klanten aantrekken en de concurrentiepositie van Heijmans versterken.

- **Duurzame bouwprojecten:** Door te focussen op duurzame bouwmethoden en materialen, kan Heijmans inspelen op de groeiende vraag naar milieuvriendelijke woningen en gebouwen.

Verbeterde reputatie en merkwaaarde:

- **Maatschappelijke verantwoordelijkheid:** Het proactief aanpakken van biodiversiteitskwesties kan de reputatie van Heijmans verbeteren, wat kan leiden tot een grotere klanttevredenheid en investeerdersvertrouwen.

Certificeringen en subsidies:

- **Deelname aan biodiversiteitsinitiatieven** kan Heijmans in aanmerking laten komen voor milieucertificeringen en subsidies, wat financiële voordelen kan opleveren.

Risicobeheer:

- **Vermindering van juridische en nalevingsrisico's:** Door te voldoen aan milieuwetgeving en -normen, kan Heijmans juridische kosten en boetes vermijden.

Veerkracht tegen klimaatverandering:

- **Het bevorderen van biodiversiteit** kan helpen om de veerkracht van bouwprojecten tegen de gevolgen van klimaatverandering te vergroten, wat lange termijn kostenbesparingen kan opleveren.

Deze financiële effecten tonen aan dat investeren in biodiversiteit niet alleen goed is voor het milieu, maar ook aanzienlijke economische voordelen kan bieden voor Heijmans.

7.3 Gebruikte Methodologieën

Heijmans hanteert verschillende methodologieën om de financiële effecten op en van biodiversiteit en ecosystemen te kwantificeren. Een veelgebruikte benadering is de LEAP-benadering van de Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD). Deze methodologie omvat vier stappen:

- **Locate:**
Identificeer de locaties waar de activiteiten van Heijmans significante impact hebben op biodiversiteit en ecosystemen.
- **Evaluate:**
Beoordeel de afhankelijkheden en impacts van deze locaties op biodiversiteit en ecosysteemdiensten.
- **Assess:**
Analyseer de risico's en kansen die voortvloeien uit deze afhankelijkheden en impacts.

Prepare:

Ontwikkel en implementeer strategieën en maatregelen om deze risico's en kansen te beheren en rapporteer hierover.

7.4 Gebruikte bronnen

Voor het kwantificeren van de financiële effecten maakt Heijmans gebruik van verschillende bronnen en tools, zoals:

- **Ecosysteemdienstenmodellen:**
Tools zoals InVEST (Integrated Valuation of Ecosystem Services and Tradeoffs) kunnen helpen bij het kwantificeren van de waarde van ecosysteemdiensten.
- **Biodiversiteitsindicatoren:**
Gebruik van indicatoren zoals de Biodiversity Intactness Index (BII) om de impact op biodiversiteit te meten.

Financiële analyse:

Integratie van biodiversiteitsdata in financiële modellen om de economische waarde van biodiversiteitsmaatregelen te berekenen.

7.5 Onzekerheid in aannames

Er is altijd een mate van onzekerheid verbonden aan de aannames die worden gebruikt bij het kwantificeren van financiële effecten. Deze onzekerheid kan voortkomen uit:

- **Data-variabiliteit:**
Verschillen in de kwaliteit en beschikbaarheid van biodiversiteitsdata.
- **Modelonzekerheid:**
Beperkingen en aannames in de gebruikte modellen en tools.

- **Toekomstige scenario's:**

Onzekerheid over toekomstige veranderingen in beleid, technologie en marktomstandigheden.

Het is belangrijk om deze onzekerheden transparant te communiceren en waar mogelijk te kwantificeren, bijvoorbeeld door het gebruik van scenario-analyse en gevoeligheidsanalyse.

8. Verklarende woordenlijst van termen en afkortingen

Term	Definition
Biodiversiteit	Variatie aan soorten, ecosystemen en genetische diversiteit binnen een gebied. Essentieel voor gezonde ecosystemen en het leveren van ecosysteemdiensten.
Biodiversiteitspijlers	Heijmans-specifieke principes gericht op natuurverbetering in de bedrijfsvoering, onderverdeeld in vier pijlers: Ruimte voor Natuur, Soortenrijkdom, Omgevingscondities, en Natuur als Grondstof.
Biodiversity Risk Filter (WWF)	Tool om natuurgerelateerde risico's te identificeren, die Heijmans helpt bij het inschatten van risico's en kansen op biodiversiteitsimpact.
Dubbele Materialiteitsanalyse	Analyse die de impact van de bedrijfsvoering op biodiversiteit en omgekeerd beoordeelt, essentieel voor strategische besluitvorming.
Earth Overshoot Day	De datum waarop de vraag naar natuurlijke hulpbronnen de regeneratiecapaciteit van de aarde overschrijdt.
Ecosysteemdiensten	Voordelen die mensen verkrijgen van ecosystemen, zoals waterzuivering, bestuiving, en klimaatregulatie. Deze diensten ondersteunen economische en sociale welvaart.
EU Nature Restoration Law	Europese wetgeving die lidstaten verplicht om natuurgebieden te herstellen en biodiversiteitsverlies te beperken.
Integrated Biodiversity Assessment Tool (IBAT)	Databank voor het identificeren van de impact van bedrijfsactiviteiten op bedreigde soorten en ecosystemen.
Invasieve Exoten	Niet-inheemse soorten die ecosystemen kunnen verstoren door lokale soorten te verdringen, wat een gevaar vormt voor biodiversiteit.
Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework	Mondiaal akkoord met doelen voor biodiversiteitsbehoud, waaronder bescherming en herstel van natuurgebieden tegen 2030.
Landdegradatie en Verwoestijning	Materiële negatieve impacts die Heijmans identificeert en monitort binnen zijn projecten, gerelateerd aan bodemafdekking en landgebruik.
LEAP-benadering	Analysemodel met vijf fasen (Scoping, Lokaliseren, Evalueren, Beoordelen, Reageren & Rapporteren) voor impactanalyse op biodiversiteit binnen TNFD.
Natura 2000	Europees netwerk van beschermde gebieden, ingesteld om kwetsbare soorten en leefgebieden te behouden, waarmee Heijmans mogelijk interactie heeft binnen zijn projecten.
Natuur als grondstof	Een van de biodiversiteitspijlers die de noodzaak benadrukt dat natuurlijke bronnen zoals hout en mineralen duurzaam worden gewonnen om negatieve impact op biodiversiteit te minimaliseren.
Natuurherstelwet	Nederlandse wetgeving gericht op herstel van biodiversiteit, zoals bescherming van bestuivende insecten, om ecologische en economische waarden te behouden.
Natuurinclusief Ontwerpen	Integratie van natuur en biodiversiteit in ontwerp- en bouwprocessen, met als doel een positieve impact te realiseren op lokale ecosystemen.
Natuurpositief	Bedrijfsdoelstelling om de natuurlijke omgeving te verbeteren en biodiversiteit te versterken, zodat er een netto positieve impact is op de natuur.
Omgevingscondities	Een van de biodiversiteitspijlers die de noodzaak benadrukt van gezonde milieucondities zoals lucht-, water- en bodemkwaliteit die nodig zijn voor een gezonde biodiversiteit en die Heijmans probeert te verbeteren.
Ruimte voor Natuur	Een van de biodiversiteitspijlers die de noodzaak benadrukt om gebieden voor natuurbehoud te creëren en te verbinden, zelfs binnen stedelijke omgevingen.
Science Based Targets for Nature (SBTN)	Wetenschappelijk kader voor het vaststellen van natuurdoelen binnen bedrijven om natuurverlies te beperken.
Soortenrijkdom	Een van de biodiversiteitspijlers die de noodzaak benadrukt om binnen projecten de verscheidenheid aan soorten binnen een ecosysteem te beschermen en te versterken.
Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)	Een wereldwijd initiatief dat bedrijven helpt risico's en kansen van natuurlijke afhankelijkheden en impacts te rapporteren.
Traceerbaarheid	Het vermogen om de oorsprong en impact van grondstoffen en componenten binnen de waardeketen te volgen, essentieel voor verantwoorde inkoop.